

ingediend op **1605** (2022-2023) – Nr. 1
2 maart 2023 (2022-2023)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Leefmilieu,
Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie
uitgebracht door Mieke Schauvliege en Wilfried Vandaele

over de pilootprojecten met digitaal statiegeld

Samenstelling van de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie:

Voorzitter: Gwenny De Vroe.

Vaste leden:

Inez De Coninck, Andries Gryffroy, Freya Perdaens, Jeroen Tiebout, Wilfried Vandaele;
Bart Claes, Leo Pieters, Sam Van Rooy;
Stijn De Roo, Tinne Rombouts;
Steven Coenegrachts, Gwenny De Vroe;
Staf Aerts, Mieke Schauvliege;
Bruno Tobback.

Plaatsvervangers:

Annick De Ridder, Marius Meremans, Joris Nachtergaele, Axel Ronse, Nadia Sminate;
Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Wim Verheyden;
Robrecht Bothuyne, Brecht Warnez;
Bart Tommelein, Bart Van Hulle;
Johan Danen, Chris Steenwegen;
Hannes Anaf.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

1.	Toelichting	4
1.1.	Conceptnota Statiegeld	4
1.2.	Roadmap digitaal statiegeld	4
1.3.	OVAM-oproep pilootprojecten	5
1.4.	Pilootprojecten	6
1.5.	'Governance'	6
2.	Vragen door de commissieleden	7
2.1.	Tussenkoms t van Mieke Schauvliege	7
2.2.	Tussenkoms t van Tinne Rombouts	8
2.3.	Tussenkoms t van Steve Vandenberghe	9
2.4.	Tussenkoms t van Freya Perdaens	11
2.5.	Tussenkoms t van Wilfried Vandaele	11
2.6.	Tussenkoms t van Willem-Frederik Schiltz	12
2.7.	Tussenkoms t van Leo Pieters	12
2.8.	Aanvullende tussenkoms t van Tinne Rombouts	12
2.9.	Tussenkoms t van Gwenny De Vroe	13
3.	Antwoorden door de externe sprekers	13
3.1.	Antwoorden door Werner Annaert	13
3.2.	Antwoorden door Roeland Bracke	15
3.3.	Antwoorden door minister Zuhal Demir	16
4.	Aanvullende vragen van de commissieleden	16
4.1.	Tweede tussenkoms t van Mieke Schauvliege	16
4.2.	Tweede tussenkoms t van Steve Vandenberghe	16
4.3.	Tweede tussenkoms t van Tinne Rombouts	17
4.4.	Tweede tussenkoms t van Freya Perdaens	17
4.5.	Tweede tussenkoms t van Wilfried Vandaele	18
4.6.	Tweede tussenkoms t van Gwenny De Vroe	18
5.	Aanvullende antwoorden door de externe sprekers	19
6.	Slotbemerkingen	20
	Gebuurkte afkortingen	22

Bijlage: zie de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be

Op dinsdag 7 februari 2023 hield de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie een gedachtewisseling over de pilootprojecten digitaal statiegeld. Voor deze gedachtewisseling waren volgende personen te gast in de commissie:

- Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme;
- Werner Annaert, administrateur-generaal OVAM;
- Roeland Bracke, adjunct van de directeur OVAM.

De presentatie die tijdens de toelichting werd gebruikt is te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

Over statiegeld werden de voorbije maanden al meerdere besprekingen gehouden. Zo is er het voorstel van resolutie van Mieke Schauvliege, Steve Vandenberghe, Meyrem Almaci, Bruno Tobback, Johan Danen en Hannelore Goeman over de vermindering van de hoeveelheid wegwerpplastics en de snelle invoering van statiegeld op drankverpakkingen (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, 1274/1). Over dit onderwerp werden op dinsdag 18 oktober en woensdag 19 oktober 2022 ook al hoorzittingen gehouden (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, 1274/2) en op 10 januari 2023 vond al een eerste gedachtewisseling (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, 1274/3) plaats met minister Zuhail Demir.

(Deze commissievergadering werd als hybride vergadering georganiseerd.)

1. Toelichting

1.1. Conceptnota Statiegeld

Werner Annaert, administrateur-generaal van de OVAM, vertrekt van de conceptnota Statiegeld¹ die eind 2022 door de Vlaamse Regering is goedgekeurd en die inhoudt dat er een statiegeldsysteem komt vanaf 2025 voor blik en petflessen voor de verschillende inhouds. Men werkt niet met een verplicht terugnamesysteem bij de eindverkopers. Men wil dit op interregionaal niveau organiseren samen met de twee andere gewesten. Het wettelijke kader om het systeem te verankeren, is het interregionaal samenwerkingsakkoord verpakkingen. Er is al gesproken over welke vorm dat zou moeten aannemen. Men wil in de eerste plaats de digitale variant analyseren wegens het innovatieve karakter ervan en men wil alles doen om de werking van de blauwe zak, die vandaag tot ieders tevredenheid in Vlaanderen wordt gehanteerd, niet in gevaar te brengen. De digitale variant mag geen reden zijn voor vertraging. Men wil eind dit jaar beslissen over het in te voeren systeem. Men wil het komende jaar aantoonbaar op het terrein vaststellen of dat systeem aan alle gestelde voorwaarden voldoet. Mochten er onoplosbare problemen blijken, dan gaat men over naar een ander systeem. Die beslissing moet eind dit jaar worden genomen.

1.2. Roadmap digitaal statiegeld

De roadmap om tot een digitaal statiegeldsysteem te komen omvat in de eerste plaats een hele reeks operationele zaken. Men wil de komende weken en maanden zeer operationeel te werk gaan om onder andere via pilootprojecten goed te testen of alle opgelegde voorwaarden kunnen worden gerespecteerd. Verder is er ook een luik communicatie, een essentieel element in het hele traject.

In het operationele aspect zitten een aantal elementen die men de komende maanden stapsgewijs verder zal uitwerken. Een aantal elementen situeert zich op technisch vlak, onder meer welk type van unieke code men op de verpakkingen zal

¹ <https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/document-view/63A4300FDBF1CAE811022815>

plaatsen, hoe men zal printen en met welke homescanner men zal werken, welke verschillende vuilnisbakken men in Vlaanderen gaat inplanten, hoe men die kan identificeren en hoe men de blauwe zak kan identificeren. Het zijn details die echter essentieel zijn voor het succes van het project.

Verder zijn er een reeks technologische elementen: de software, de applicatie, de app, het platform dat daarachter zit. Hoe zal dat allemaal vorm krijgen en aan welke eisen moet dat voldoen?

Daarnaast mag men het wettelijke verhaal niet vergeten, namelijk alles wat met privacy en GDPR te maken heeft. Verder is er ook de vraag hoe het zit met de btw op statiegeld. Ten slotte is er het belangrijke financiële element. Hoe zullen de geldstromen praktisch verlopen? Hoe gaat men het statiegeld teruggeven aan de bevolking?

Vervolgens toont Werner Annaert een tabel die aantoont dat men heel projectmatig te werk gaat, met een duidelijke scope, een duidelijke tijdlijn en met de verschillende genoemde elementen en de diverse deelaspecten ervan.

Bij het testen zelf zijn een aantal zaken essentieel. Men kan op de tabel zien in welk kwartaal men wat doet, zoals het ontwerpen van vuilbakken voor bij de gemeenten en het ontwikkelen van de homescanner. Bij het testen horen ook fraudevoorkoming, GDPR en andere operationele zaken. Alle elementen worden getest op basis van de criteria die men naar voren schuift in het project.

Voor de Vlaamse overheid is het essentieel dat men op het terrein zelf de zaken uittest omdat daar allerlei mogelijke verstoringen kunnen optreden waarbij men kan vaststellen of iets zou kunnen werken of niet, aldus Werner Annaert.

Voor de OVAM zijn de toegankelijkheid en de gebruiksvriendelijkheid van het systeem in elke omstandigheid zeer belangrijk. Een systeem uittesten in een gesloten omgeving als een bedrijfsterrein, is iets heel anders dan in een eerder toeristische zone, vrij toegankelijk voor vele mensen. Daarom wordt getest in een diversiteit van proefprojecten. Ook hier is er aandacht voor fraudegevoeligheid en conformiteit met de privacywetgeving. Het is essentieel om dit zeer goed te bewaken vanaf het begin tot het einde van het project.

Volgens Werner Annaert draait het allemaal rond de doeltreffendheid: slaagt het systeem erin om de eenmalige drankverpakkingen in het zwerfvuil terug te dringen? Wat is het percentage van teruggebrachte drankverpakkingen? Wat is de participatiegraad? Die zal anders zijn in een kleine gesloten omgeving dan in een grotere omgeving. Voor de pilootprojecten wordt daarom gestart in een eerder gesloten omgeving, waarna er wordt opgeschaald naar een 'open air'-omgeving. DDRS is de technische afkorting voor het digitale statiegeldsysteem.

1.3. OVAM-oproep pilootprojecten

De OVAM heeft beslist om de expertise die zeker aanwezig is in de sector van softwarebedrijven of bij andere bedrijven die een rol kunnen spelen in de pilootprojecten, maximaal te gebruiken. Bij een aantal andere agentschappen en kenniscentra heeft men een bevraging gedaan over de beschikbare kennis en relevante bedrijven en organisaties. Men heeft beslist om een open oproep te doen die ondertussen is gelanceerd, met als deadline 15 februari 2023. Door de aandacht die er aan is gegeven, hebben al verschillende bedrijven zich tot de OVAM gericht. De oproep zal ervoor zorgen dat alle relevante kennis die in Vlaanderen aanwezig is voor een aantal of meerdere aspecten van het hele statiegeldsysteem, gecapteerd kunnen worden en zo maximaal mogelijk in de proefprojecten kunnen worden gebruikt. Het is niet alleen belangrijk om een diversiteit aan proefprojecten

te hebben maar ook aan partners zodat de verpakkingsindustrie met verschillende bedrijven de testen kan doen en ervaringen kan uitwisselen. Zo zal men uiteindelijk de beste oplossing vinden met de beste partners.

Volgens Werner Annaert zal het een uitdaging zijn want er zijn bepaalde moeilijke contexten: wat doe je met mensen die geen smartphone hebben, met mensen die in ons land op bezoek zijn enzovoort?

De OVAM gaat in detail naar de pilootprojecten kijken. Werner Annaert wijst op de essentiële, puur operationele criteria. Kan men het gebruiken? Verder is er de toegankelijkheid, de fraudegevoeligheid, de privacyregels en het effectief verminderen van het zwerfvuil op het terrein. Om over deze aspecten 100 procent zekerheid te hebben dat er uitkomt wat men mag verwachten, neemt men die mee vanaf dag één.

De verschillende organisaties die achter de verpakkingsindustrie zitten, zorgen voor de operationele uitvoering van de testen en staan er financieel voor in. Het Vlaamse Gewest zal daar zeer nauw bij betrokken zijn en dat samen met hen goed opvolgen.

1.4. Pilootprojecten

Sinds de goedkeuring van de conceptnota is de OVAM samen met de verpakkingsindustrie onmiddellijk aan de slag gegaan. Er zijn al een paar overlegmomenten geweest met bilateraal overleg waarin een aantal aspecten zijn besproken zoals het zoveel mogelijk testen in open omgevingen. Om op te starten, kan het aangegeven zijn om in de kantine van een bedrijf een aantal zaken te testen. Maar daarna zal men stapsgewijs naar meer open projecten moeten gaan zoals een vakantiekamp, wat semiopen is, of stadsevents.

Het is de bedoeling om met milestones te werken, aldus Werner Annaert. Men gaat telkens evalueren wat men heeft gedaan en gaat op die manier stapsgewijs te werk. De timing zal daarvan wat afhangen. Uiteraard zal de Vlaamse overheid erop toekijken dat de vooropgestelde timing wordt gerespecteerd zodat op het eind van het jaar de beslissing kan worden genomen.

1.5. 'Governance'

Werner Annaert komt tot de governance. Men werkt met een beperkte stuurgroep die in detail het hele project gaat bespreken en tot analyses en conclusies zal komen. In de stuurgroep zitten het kabinet van de minister, de OVAM, Fost Plus, Comeos, Fevia, de VVSG/Interafval. Om de link te maken met de andere gewesten wordt de Interregionale Verpakkingscommissie (IVC) erbij betrokken, waarmee Vlaanderen vandaag al een intense samenwerking heeft rond het thema verpakking.

De taken van de stuurgroep zijn: de selectie van de pilootprojecten, het opvolgen van de roadmap en waar nodig het bijsturen ervan, het voeren van communicatie over de voortgang, de moeilijkheden en wat men reeds geleerd heeft, en het geven van goede adviezen aan het politieke niveau.

Daarnaast werkt men met een klankbordgroep, een grotere groep waar ook de stuurgroepleden inzitten. Men wil die zo divers mogelijk houden om input te krijgen van de verschillende betrokkenen. Daarom zitten BBL en Recycling Network erin, maar ook de Gezinsbond, Testaankoop en een aantal bedrijfsfederaties zoals Voka, UNIZO, Horeca Vlaanderen en FEBED.

2. Vragen van de commissieleden

2.1. Tussenkoms van Mieke Schauvliege

Mieke Schauvliege vindt de uiteenzetting helderder dan de oproep op de website, die bij haar heel veel vragen oproept. Werd de roadmap opgemaakt door de OVAM of komt die uit de studie van Fost Plus? De conceptnota is gebaseerd op de haalbaarheidsstudie van Fost Plus. Wat is het standpunt van de OVAM over die studie en de kwaliteit ervan?

Volgens Mieke Schauvliege is er een zeer open projectoproep gelanceerd door de OVAM, met niet heel veel sturing. Eigenlijk kan iedereen daarop kandideren met een voorstel zonder dat men beschikt over de studie, de roadmap kent en exact weet wat er gevraagd is. Wie zal beslissen welk project in aanmerking komt als pilootproject: Fost Plus of de OVAM? Worden de kandidaten daarvoor vergoed en wie betaalt daar dan voor? Zij vindt het vreemd dat de oproep zo open is en dat er niet exact bepaald is wat men zoekt, wat maakt dat bedrijven hun product in de markt kunnen zetten zonder dat ze daarmee een knelpunt oplossen. Hoe ziet de OVAM dat? Zij vindt pilootprojecten net belangrijk om exact in te gaan op een knelpunt dat men op het terrein wil testen. Zij ziet dat verband slechts zeer beperkt.

In het persbericht leest ze dat er een vergelijking zal worden gemaakt met een niet-digitaal systeem. Het is de bedoeling dat men op het einde van de rit een analyse heeft van wat er nu goed aan is, hoe men ermee aan de slag kan gaan, of het direct operationeel is en of het het beste systeem is. Zij meent dat men moet kiezen voor het beste systeem. Hoe zal die vergelijking worden opgezet en hoe zal de evaluatie worden gemaakt?

Het doel van de invoering van statiegeld is onder andere het verminderen van zwerfvuil. Mieke Schauvliege vraagt hoe men dat exact zal meten. Is er een soort nulmeting? Komt er een proefopzet? Is dat de taak van de OVAM of van Fost Plus? Volgens haar is het verminderen van zwerfvuil het allerbelangrijkste om te beslissen of een systeem werkzaam is. Daarom lijkt het haar zeer belangrijk om heel veel aandacht te besteden aan de nulmeting en de opvolging van het behaalde resultaat. Hoe ziet de OVAM dat?

Wat de governance betreft, zullen de gewesten alleen worden betrokken via de interregionale verpakingscommissie. Klopt het dat de gewesten niet expliciet mee in de stuurgroep zitten om de projecten te begeleiden?

Wat is het vervolgtraject na de oproep die is gelanceerd? Hoe gaat men daarmee aan de slag? Er zijn al veel uitspraken gedaan over een openbare aanbestedingsprocedure. Gaat de OVAM daar verder mee aan de slag of is dat Fost Plus? Zal er effectief een procedure worden opgestart en wie zal de beoordeling doen? Mieke Schauvliege verwijst naar de brief van Fost Plus waarin duidelijk stond dat Fost Plus niet aan de wet op de overheidsopdrachten moet voldoen en de autonomie heeft om bedrijven te kiezen als zij aan zet zijn. Welke afspraken zijn hierover gemaakt? Het is belangrijk dat daar transparantie over is en dat er wordt gekeken naar de toepassing van de wet op de overheidsopdrachten en dus dat de OVAM aan zet zou moeten zijn.

Mieke Schauvliege vraagt of de OVAM kan garanderen dat er eind 2023 effectief een conclusie kan worden getrokken zodat op 1 januari 2024 de uitrol kan starten. Haar lijkt dat zeer kort dag. Denkt men in 2023 al na over hoe een niet-digitaal systeem kan worden uitgerold als het resultaat negatief is?

Het is bijzonder belangrijk dat bijvoorbeeld armoedeorganisaties, organisaties voor mensen met een beperking en ouderenorganisaties ook actief worden betrokken in de klankbordgroep en dat de pilootprojecten zich ook op die doelgroepen oriënteren. In het verhaal van het digitale statiegeld is de digitalisering van Vlaanderen, het bezit van een smartphone enzovoort, zeer belangrijk. Is dat overwogen of kan deze suggestie worden meegenomen?

Het systeem wordt uitgerold om per se de blauwe zak te behouden. Eigenlijk moet men verpakkingen voorkomen en gaan naar hergebruik, aldus Mieke Schauvliege. Een fysiek statiegeldsysteem zorgt ervoor dat men zich organiseert op hergebruik. Een digitaal statiegeldsysteem zal hergebruik bijna onmogelijk maken en een soort lock-in creëren. Deze discussie komt er sowieso als Europa het hergebruik zal opleggen. Zal er in de proefprojecten worden gekeken naar de kansen om ook hergebruik te stimuleren?

Mieke Schauvliege komt tot het verhaal van de vuilbakken op het openbaar domein. Tijdens de hoorzitting in het Vlaams Parlement vond de VVSG dat er met een digitaal systeem opnieuw een soort aanslag zal worden gepleegd op het openbaar domein. Zijn hierover al gesprekken geweest? Wat is de houding van de OVAM hierin en wat zal dan hun rol in de stuurgroep zijn?

Mieke Schauvliege verwijst naar de discussie over de Click, waarvan al meerdere keren is gezegd dat dat geen statiegeldsysteem en dus geen goed voorbeeld is. Rekening houdende met alle criteria, kan een bedrijf als Unbox dan kandideren voor een pilootproject of niet? Hoeveel reacties heeft de OVAM al gehad op de oproep die sinds 30 januari online staat?

2.2. Tussenkoms van Tinne Rombouts

Tinne Rombouts was verbaasd dat ze de open oproep met indiendatum 15 februari op de website gepubliceerd zag, aangezien in de commissie de afspraak was gemaakt dat voor de oproep zou worden gelanceerd, de onderzoeksvragen en dus de scope van het project zouden worden besproken in het parlement. Als men een onderzoeksproject lanceert, is het belangrijk hoe men dat doet en wat moet worden meegenomen in de afweging om te weten of men een goed project heeft. Daarbij zijn de onderzoeksvragen cruciaal. Ze maakt zich daar zorgen over.

Tinne Rombouts verwijst naar de werkwijze waarbij er een oproep op de website is geplaatst en in een persbericht verspreid en waarbij een aantal bedrijven die de minister al gecontacteerd hebben, gericht de communicatie over de oproep mochten ontvangen. Zij gaat ervan uit dat als men een nieuw systeem zoekt, dat een goed, uniek en innovatief systeem kan zijn, dat hopelijk kan worden uitgerold in Vlaanderen en bij uitbreiding in alle gewesten in België, maar waarover misschien zelfs met de buurlanden kan worden gepraat om het ook daar in te voeren. Dan zit men met een internationale samenwerking en mogelijk een internationale aanbesteding. Hoe moet men kijken naar zo een proefproject? Misschien gaat men zich wel baseren op dat proefproject om een regelgevende kader op te maken en misschien selecteert men heel duidelijk een bedrijf of een bepaald systeem op basis van een oproep die geplaatst is op de website via een persbericht en een gericht schrijven aan een aantal bedrijven. Zij weet niet hoe ze dat in elkaar moeten passen. Is het oké om gewoon te werken met de oproep zoals die nu kenbaar gemaakt is? Of zou men niet best rekening houden met een bepaalde openbare aanbestedingsprocedure om te vermijden dat de bedrijven die aan het proefproject hebben meegewerkt kunnen worden beticht van voorkennis en er dus ook geen definitieve toewijzing of uitrol kan gebeuren? Als men zou moeten voldoen aan de openbare aanbestedingsprocedure of als men daar rekening mee zou moeten houden, hoe moet die dan gebeuren? Is dat een Europese aanbesteding of is het een andere? Hoe kan men dat nog inpassen?

Tinne Rombouts komt tot de onderzoeksvragen en de beoordelingscriteria. De algemene formuleringen rond betrouwbaarheid, toegankelijkheid, gebruiksgemak en dergelijke die zijn meegenomen in de beoordelingscriteria, zijn heel ruim een heel open geformuleerd. Als men een marktvergelijking wil kunnen maken, meent zij dat de criteria redelijk duidelijk en goed vastgelegd moeten zijn omdat men anders in de problemen kan komen wat betreft de rechtszekerheid van de marktvergelijking. Is er een document dat geïnteresseerde bedrijven in handen krijgen waarin de onderzoeksvragen en de beoordelingscriteria heel duidelijk geformuleerd staan? Kunnen de parlementsleden daarover beschikken?

Tinne Rombouts mist in de beoordelingscriteria de competentie om de technieken effectief in de praktijk te kunnen omzetten. Een innovatieve techniek moet ook geïmplementeerd kunnen worden. Er moet wel een bedrijf zijn dat het over heel het land en eventueel in het buitenland kan uitrollen. Gebeurt er ook een toetsing van die competentie en op welke manier? Ook de snelheid van implementatie mist zij in de toelichting. De techniek wordt getoetst maar er kunnen mogelijk problemen zijn ten aanzien van de snelheid van de uitrol. Wordt dat getoetst en hoe wordt dat beoordeeld?

Het is haar niet helemaal duidelijk wat concreet de rol is van de stuurgroep, welke beslissingen daar worden genomen en wat de precieze rol en het takenpakket van de klankbordgroep is. Op welke manier wordt het parlement daarin betrokken?

Tinne Rombouts merkt op dat de consumentenorganisaties, seniorenorganisaties en jongerenorganisaties niet zijn opgenomen in de stuurgroep. Die groepen hebben toch met specifieke uitdagingen te maken en met deze categoriale doelgroepen zou best rekening wordt gehouden. Volgens haar kunnen zij bij voorkeur vanaf het begin mee aan de tafel zitten. Hoe zou de OVAM hen kunnen betrekken?

De gesprekken met de andere gewesten zijn belangrijk om te bekijken hoe men samen een traject kan afleggen. In welke mate is deze oproep al in overleg met hen gebeurd? Wat is de stand van zaken in het overleg met de gewesten? Lopen zij mee het traject rond het digitale systeem? Geloven zij erin om ook proefprojecten op te zetten en op het einde van dit jaar een beslissing te nemen? Zitten ze mee op het denkspoor om eind dit jaar definitief te beslissen welk systeem in 2025 zal worden ingevoerd? Is de invoer in 2025 ook voor hen een uitgemaakte zaak?

Als er geen enkel digitaal systeem operationeel kan worden ingevoerd op een goede manier, hoe werkt de OVAM dan aan voorbereidende trajecten om ervoor te zorgen dat men in 2025 een traditioneel systeem kan invoeren? Hoe bereidt de OVAM dat traject parallel voor?

2.3. Tussenkoms van Steve Vandenberghe

Steve Vandenberghe verwijst naar het proefproject in Bredene dat heeft aangetoond dat het klassieke statiegeldsysteem gemakkelijk in te voeren is. Ook de resultaten van meer dan dertig landen bewijzen de goede werking ervan. Wales is na een proefproject met een digitaal systeem overgeschakeld naar het klassieke systeem. Hoe voelt de OVAM dit aan?

Het parlements lid noemt het een eenzijdige beslissing om te kiezen voor het digitale statiegeldsysteem. Waar wil de OVAM concreet uitkomen met de proefprojecten? Het digitale systeem is immers niet eenvoudig om als proefproject uit te rollen. Hij vindt het positief dat de proefprojecten er komen maar het lijkt een tactiek om de invoering van het statiegeld te vertragen. Hij heeft het gevoel dat een machtige lobby achter dat digitale systeem zit. Elke dag dat het langer duurt, is in het voordeel van de verpakkingslobby en in het nadeel van de belastingbetaler. Elke dag

dat het niet wordt uitgevoerd, wint de verpakkinglobby geld op de kap van de belastingbetaler. Heeft de OVAM ook dat gevoel?

Steve Vandenberghe kan zich niet van de indruk ontdoen dat die lobby in de Vlaamse Regering een grote medestander heeft met Open Vld. Zonder Open Vld zou het statiegeld al lang goedgekeurd en ingevoerd zijn. Zelf plaatste hij het punt vorige legislatuur al op de agenda en de huidige legislatuur loopt ten einde. Hij heeft daar gemengde gevoelens bij, ook bij het rapport over het onderzoek naar het statiegeld dat niet transparant naar de commissie werd doorgestuurd. Hij heeft de indruk dat de proefprojecten een verdragingsmanoeuvre zijn. Bovendien is de natuur het grootste slachtoffer van het uitstel. Statiegeld kan immers 30 tot 40 procent afval in de natuur verminderen. Niet de vervuiler betaalt maar de belastingbetaler. De cijfers lopen dagelijks op. Daarenboven kost het aan levenskwaliteit en gezondheid. Er zitten nu al microplastics in moedermelk en koeien sterven omdat er blikjes in hun maag terechtkomen. Hij heeft het gevoel dat het dossier wordt doorgeschoven naar de volgende Vlaamse Regering. Dat vindt hij een gemiste kans.

Het lijkt Steve Vandenberghe zeer moeilijk om een digitaal scansysteem via pilootprojecten op grote schaal te testen. Dat veronderstelt dat men unieke codes gaat plaatsen op producten waarvoor in de winkel statiegeld wordt aangerekend dat kan worden geïnd door het in de blauwe zak of een publieke vuilbak te deponeren, die dan moet worden uitgerust met een barcode. Hij vindt niet terug hoe dat concreet zal gebeuren. Kan dat digitaal systeem überhaupt op een waarheidsgetrouwe manier worden getest? Hoe wordt het gebruiksgemak getest? Zullen er thuis scanners worden verdeeld? Indien ja, hoeveel dan? Zullen de proefprojecten werken op basis van vrijwilligheid of zullen bepaalde groepen verplicht worden om eraan deel te nemen? Heeft men er rekening mee gehouden dat men ook mensen zal moeten testen met minder digitale vaardigheden? Hoe zullen de proefprojecten worden beheerd? Wat is daarbij de rol van de OVAM? Wordt gegarandeerd dat de OVAM daar een onafhankelijke, neutrale rol zal spelen? Hoe wordt ervoor gezorgd dat de OVAM niet volledig is aangewezen op de informatie die de bedrijven zelf aanleveren? Fost Plus heeft zich immers niet bepaald getoond als een partner die het algemeen belang nastreeft.

Steve Vandenberghe wijst op de enorme berg zwerfvuil als belangrijkste reden om statiegeld in te voeren. Hoe zal concreet worden geëvalueerd welke impact proefprojecten hebben op de zwerfvuilproblematiek? Hoe zal men in verband met de fraudegevoeligheid controleren dat gebruikers de zak en het blikje scannen en het toch niet opnieuw in de natuur gooien? Moet de technologie op dit moment sluitend en toepasbaar zijn, of volstaat het dat de technologie zich zal kunnen bewijzen tegen 2025?

De sector zal de proefprojecten zelf betalen. Zal de sector door die proefprojecten alle aanbieders die het systeem zullen testen, moeten sponsoren? Fost Plus is voorstander van Unbox en Click, maar gaat men ook andere aanbieders sponsoren?

Steve Vandenberghe vraagt of de klankbordgroep mee zal beslissen. Wat is zijn concrete rol in het beslissingsproces?

De OVAM geeft in een persbericht aan parallel het klassieke statiegeldsysteem te zullen onderzoeken. Stel dat het digitale systeem niet zal werken, kan men dan garanderen dat op 1 januari 2025 het klassieke statiegeldsysteem zal worden ingevoerd?

Acht de OVAM een uitrol echt wel realistisch tegen 2025? Is er wat dat betreft een verschil tussen het klassieke en het digitale systeem? Als het digitale systeem niet werkt, kan het klassieke systeem dan eventueel eerder worden ingevoerd?

Steven Vandenberghe vraagt wat de rol van Brussel en Wallonië is in het proces. In welke mate wordt rekening gehouden met de keuze voor het klassieke of het digitale systeem? Het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest is immers absoluut voorstander van het klassieke systeem.

Het parlementslid besluit zijn betoog met het uitspreken van zijn groot scepticisme tegenover het digitale systeem.

2.4. Tussenkoms van Freya Perdaens

Freya Perdaens noemt het wantrouwen van de collega's stuitend en heel spijtig. Hoewel ze begrijpt dat zij ongerust zijn, kan men volgens haar het digitale systeem ook bekijken als iets innovatiefs waarin de Vlamingen opnieuw de leiding kunnen nemen en internationaal een inspiratie kunnen zijn. Volgens haar is er geen enkele reden om ervan uit te gaan dat het klassieke statiegeldsysteem zoals het in een aantal landen bestaat, binnen afzienbare tijd niet kan worden vervangen door een digitaal systeem, dat vlotter werkt en gebruiksvriendelijker is. Zij vraagt om het toch een kans te geven.

Freya Perdaens verwijst naar de terechte bezorgdheden die zijn aangehaald in de afgelopen discussies. Zij hoorde daarop wel veel antwoorden in de toelichting van de OVAM. Ze vraagt zich af hoe het concreet zal worden gemonitord en gekwantificeerd. Hoe gaat men dat meten?

Wat betreft de proefprojecten, is er verwezen naar de IVC. Freya Perdaens vraagt of er al een proefproject is afgesproken en of men een proefproject wil invoeren dat over de verschillende gewesten zal lopen om te bekijken of het op verschillende plaatsen anders uitgerold wordt en of het dezelfde impact heeft voor het hele land.

Freya Perdaens verwijst naar de uitspraak van sommigen dat het klassieke systeem het hergebruik veel meer stimuleert. Zij kent geen cijfers die dat onderschrijven. Zij is wel op de hoogte van cijfers in Duitsland die net aangeven dat dat niet het geval is. Heeft de OVAM er een zicht op of het hergebruik van flessen gestimuleerd wordt door het klassieke systeem, dan wel of men hoogwaardige recycling krijgt via statiegeld?

2.5. Tussenkoms van Wilfried Vandaele

Wilfried Vandaele wijst op de uitgangspunten die voor de N-VA buitengewoon belangrijk zijn. Men wil de verruimde blauwe zak koste wat het kost behouden wegens de efficiëntie en gebruiksvriendelijkheid. De digitale variant krijgt de absolute voorkeur omdat dat systeem een aantal bezwaren wegneemt die voor de partij een hindernis waren om mee te stappen in het traditionele statiegeldsysteem. Die bezwaren zijn er vandaag nog steeds.

Wilfried Vandaele reageert op de opmerking van Tinne Rombouts dat eerst alle onderzoeksvragen hadden moeten worden uitgeschreven alvorens een oproep te lanceren, maar dit kan men volgens hem evengoed omdraaien. Men kan perfect zeggen waar men wil geraken, wat ook is aangegeven, en dan is het aan de firma's om hun creativiteit erop los te laten.

Mieke Schauvliege en Steve Vandenberghe verwezen voortdurend naar het Click-systeem, maar Wilfried Vandaele merkt op dat dat geen statiegeldsysteem is. Het is ook niet zo bedoeld. Het is een vorm van beloningssysteem maar vooral een vorm van doorgedreven selectie- en recyclagesysteem.

Hij heeft van meet af aan gezegd dat geen enkel systeem zal werken als men de verpakkingsector niet mee heeft. Men kan dat een lobby noemen, maar zij zal het moeten doen en moeten ondersteunen, anders zal dat niet lukken.

Wilfried Vandaele meent dat de verpakkingindustrie uiteindelijk ook de eindverantwoordelijkheid moet dragen in het verhaal. Is dat ook zo? Men kan ze begeleiden en ze zit ook in de stuurgroep, maar de uitrol is uiteindelijk haar verantwoordelijkheid, binnen de krijtlijnen en de doelstellingen die de overheid aangeeft. Zij moet daar ook op kunnen worden afgerekend.

2.6. Tussenkomsst van Willem-Frederik Schiltz

Willem-Frederik Schiltz is verheugd over de doelstellingen, namelijk doeltreffendheid, het respecteren van de privacy, het bewaken van de fraudegevoeligheid en de toegankelijkheid. Het is ook goed dat wordt gekeken naar een 'out-of-home'-systeem. Het moet eenvoudig zijn. Iedereen kent de blauwe zak, waarvan het bereik de afgelopen jaren is toegenomen. De operationele toepasbaarheid en de toegankelijkheid zijn enorm belangrijke punten. Een piste die vertrekt vanuit vertrouwen in innovatie moet net het enthousiasmerende verhaal zijn dat de Vlamingen overtuigt om meer te recyclen en verstandig te sorteren. Hij wil de doemdenkers tegenspreken. Vlaanderen is een innovatieregio bij uitstek. Hij steunt de open oproep naar alle bedrijven en instellingen die kennis ter zake kunnen aanbrengen. Men mag niet alles op voorhand dichttimmeren. Een zekere openheid in de oproep om te zien welke expertise zich aandient, is een verstandige benadering die past in de filosofie van de OVAM en van Vlaanderen Circulair en heeft al vaak tot succes geleid.

Willem Frederik Schiltz kijkt uit naar de antwoorden op de technische vragen. Voor hem is het gebruiksgemak van de blauwe zak een heel belangrijk uitgangspunt. Hij kijkt uit naar de resultaten die innovatief Vlaanderen onder de vakkundige begeleiding van de OVAM zal kunnen bieden om het zwerfvuil terug te dringen en de recyclagegraad van het afval in het algemeen te verhogen.

2.7. Tussenkomsst van Leo Pieters

Leo Pieters heeft gaandeweg de idee gekregen dat andere zaken meespelen bij bepaalde partijen. Het Vlaams Belang is te vinden voor innovatieve oplossingen en de kleinhandel mag er niet de dupe van worden. Hij dacht dat het grootste probleem van het zwerfvuil zou worden opgelost. Er zijn de flesjes en de blikken maar er is ook ander zwerfvuil. Welke actie wordt bijvoorbeeld ondernomen om die rest weg te werken?

Hoe gaat men vermijden dat verpakkingen die gescand zijn toch worden weggegooid? De manier waarop ermee wordt omgegaan zorgt voor twijfels bij de spreker. Het statiegeld moet dienen om zwerfvuil te verminderen en de recyclagegraad te verhogen. Recyclage kan men ook verhogen wanneer men maar een soort materiaal voor blikjes en een soort plastic voor drankverpakking accepteert. Dan is de recyclage meer gegarandeerd. Hoe langer de discussie duurt, hoe meer twijfels hij krijgt over waar het naartoe gaat. De presentatie van de OVAM draagt daartoe bij.

2.8. Aanvullende tussenkomsst van Tinne Rombouts

Tinne Rombouts wil haar vraag verduidelijken. Zij stelt zich vragen bij de formulering die heel open is. Zij is bezorgd in welke mate er effectief aan bepaalde aanbestedingsprocedures moet worden gedacht als men de wil heeft om dit eventueel internationaal uit te rollen.

2.9. Tussenkoms van Gwenny De Vroe

Gwenny De Vroe reageert op Leo Pieters, die een aantal elementen aanhaalde die in haar ogen niet kloppen. Men moet sowieso de pilootprojecten afwachten om bepaalde antwoorden te krijgen.

Zij is blij met deze gedachtewisseling om duidelijkheid te krijgen. Er was communicatie die onduidelijkheid inhield. Zij is tevreden dat die duidelijkheid er nu is en dat de conceptnota de leidraad is. Voor Open Vld is het behoud van de verruimde blauwe zak van groot belang. De partij gelooft in de innovatie van de Vlaamse bedrijven en is zeer benieuwd om tegen 15 februari te vernemen welke bedrijven hebben ingetekend. Zij hoopt dat de OVAM dat op een transparante manier aan de commissie zal communiceren zodat de commissie dit zeer belangrijke dossier goed kan opvolgen.

Dit dossier is voor Vlaanderen een unieke kans om de Europese koplopperspositie op het vlak van inzamel- en recyclagegraad te behouden. Volgens haar heeft het digitale systeem het voordeel dat het uitgebreider kan gaan dan wat een klassiek systeem kan. Het heeft dus alleen maar voordelen.

Gwenny De Vroe vraagt met welke elementen uit de haalbaarheidsstudie de OVAM nog rekening zal houden. Heeft de OVAM de vrij beperkte lijst in de open oproep alleen opgemaakt? Wie werd daarbij eventueel nog betrokken?

De minister mikt op verschillende bedrijven en technologieën. Het parlementslid is benieuwd welke reacties de OVAM nu al heeft gekregen. Welke criteria heeft de OVAM gehaald uit de proefprojecten die er in het buitenland al zijn geweest? Waarom is in de afgebakende criteria het financiële aspect niet meegenomen? Welke afspraken zijn er al gemaakt over de financiering door Fost Plus, Fevia en Comeos?

Gwenny De Vroe komt op het interregionaal organiseren van het statiegeldsysteem. Welke afspraken zijn er nu al gemaakt omtrent de digitale proefprojecten? Worden in de andere gewesten ook aparte proefprojecten opgestart? Hebben zij ook een open oproep gelanceerd of gaan zij dat nog doen? Gaat men van elkaar leren of zal het samen worden uitgerold?

Gwenny De Vroe hoopt dat de verslagen van de vergaderingen van de stuurgroep en de klankbordgroep op een transparante manier aan de commissie worden gecommuniceerd.

Er is al een beloningssysteem uitgetest, geen digitaal statiegeldsysteem maar een complementair systeem, dat op een vrij negatieve manier werd beoordeeld. Gwenny De Vroe vraagt zich af op welke manier dat precies werd geëvalueerd. Ze vraagt zich af hoe de OVAM tegenover dat proefproject staat. Ze vraagt zich af of dat proefproject wel goed in elkaar zat. Er is immers geen nulmeting geweest en de aanpak leek haar niet optimaal. Werden er in de evaluatie een aantal concluderende vragen gesteld? Zij heeft daar niets meer over gehoord en wil graag weten of daaruit wordt geleerd voor wat betreft de beoordeling van het nieuwe digitale statiegeldsysteem.

3. Antwoorden van de genodigden.

3.1. Antwoorden van Werner Annaert

Werner Annaert bevestigt dat de verpakkingsindustrie in de eerste plaats zijn verantwoordelijkheid zal moeten opnemen. Zij gaan nu de piste van het digitale systeem bewandelen. Als een systeem succesvol is, kan daar ook bijvoorbeeld

technologie worden uitgehaald om op andere plaatsen nog betere sorteringen en betere kwaliteiten aan materialen te krijgen. Er zijn zeker interessante innovatieve elementen aan verbonden die de moeite lonen om verder te onderzoeken. De verpakkingsindustrie zal het examen moeten afleggen en de OVAM is de leerkracht die graag heeft dat de leerlingen succesvol zijn en die alles zal doen om hen te ondersteunen en te begeleiden. De OVAM zal echter ook streng maar rechtvaardig zijn. De verpakkingsindustrie zal voor alle aspecten moeten aantonen dat het lukt.

Er zijn heel wat vragen gesteld die de OVAM deelt, aldus Werner Annaert. De oproep naar mogelijke ondersteuning in de proefprojecten werd bewust heel breed gedaan om zoveel mogelijk bedrijven binnen te krijgen. Uit ervaring weet men dat men pas op 14 en 15 februari de meeste reacties zal binnenkrijgen. De OVAM zal de verschillende aspecten van de ingediende kandidaturen grondig analyseren en zal dat delen met degene die de verantwoordelijkheid heeft om het project op te zetten, te testen en te financieren. Werner Annaert is ervan overtuigd dat de verpakkingsindustrie graag de ingediende kandidaturen zal krijgen en de contacten met hen zal leggen. Voor Fost Plus is het van belang dat er bedrijven bij zijn die hen zo goed mogelijk kunnen steunen. Er is door verschillende commissieleden terecht gewezen op het belang van de gebruiksvriendelijkheid van het te ontwikkelen systeem voor verschillende doelgroepen in de maatschappij. De OVAM heeft al aangegeven dat dit een belangrijk aandachtspunt zal zijn in de evaluatie. De komende maanden zal moeten worden aangetoond dat er een positief antwoord kan worden gegeven op verschillende van de vandaag door de parlementsleden gestelde vragen. Mocht de OVAM nu al de antwoorden weten op die vragen, dan zou men geen pilootprojecten meer moeten opzetten en zou men vandaag al kunnen beslissen, maar zover is men nog lang niet.

Hij bevestigt dat veel van de gestelde vragen zullen worden meegenomen naar de stuurgroep. De rol van de stuurgroep is zeer duidelijk: de evaluatie maken en een advies uitbrengen aan de Vlaamse Regering. De klankbordgroep geeft input. De gewesten worden opgenomen in de klankbordgroep en bij de stuurgroep betrokken via de IVC. Men wil de samenstelling van en inbreng in de stuurgroep niet te breed maken, gezien het bestaan van de klankbordgroep. In de IVC is er zeer regelmatig overleg met de andere gewesten. Er is 100 procent uitwisseling tussen de drie gewesten.

Werner Annaert onderstreept dat een statiegeldsysteem een aanzet is om te vermijden dat er zwerfvuil ontstaat, iets wat tot frustratie van velen in veel te grote mate gebeurt. Er lopen ook andere initiatieven rond andere stromen in het zwerfvuil, zoals sigarettenpeuken, kauwgom enzovoort. Hergebruik is een andere doelstelling. Wegwerpverpakkingen die men terugbrengt naar de winkel, blijven wegwerpverpakkingen. Herbruikbare verpakkingen ontstaan op een andere manier, bij het concept van de verpakking, en hebben een andere samenstelling en kwaliteit. De OVAM werkt ook aan het nemen van initiatieven voor hergebruik, ook bijvoorbeeld binnen de IVC want ook daarvoor is er een samenwerking met de andere gewesten nodig. Maar zwerfvuil voorkomen en hergebruik promoten zijn wel twee verschillende sporen. Als er mogelijkheden zijn om beiden te combineren dan zal dat zeker bekeken worden.

De OVAM zal om het kwartaal rapporteren aan het kabinet van de minister, zoals afgesproken binnen de stuurgroep, aldus Werner Annaert. Alle andere partners van zowel de stuurgroep als de klankbordgroep zijn uitgenodigd. Men kan nu op alle vragen die zijn gesteld, beginnen werken. Men hoopt na de eerste rapportering al een hele reeks van deze vragen te kunnen beantwoorden.

3.2. Antwoorden van Roeland Bracke

Roeland Bracke, die in de IVC zetelt, bevestigt dat het verhaal van statiegeld en de toekomst van de blauwe zak ook voor de andere gewesten en de IVC een heel belangrijk thema is. Dat wordt regelmatig besproken in die commissie waar zowel vertegenwoordigers van het kabinet als de administratie bijna op maandbasis samenkomen. Op de laatste vergadering eind januari is de conceptnota geagendeerd en is beslist om een werkgroep op te richten met de andere gewesten en de IVC die zich specifiek zal richten op het wettelijke kader dat nodig is voor de invoering van een statiegeldsysteem en wat voorzien is via een aanpassing van het samenwerkingsakkoord verpakkingafval. Men houdt zowel de piste van een digitale als van een andere vorm open.

In Wallonië loopt ook een studie rond statiegeld, aldus Roeland Bracke. De scope ervan is mede op aansturen van Vlaanderen en wat hier gebeurt, uitgebreid zodat ook de digitale variant wordt meegenomen. Er is een timing naar voren geschoven waarbij al voor de zomer tussentijdse conclusies kunnen worden getrokken. Er wordt met de andere gewesten gezamenlijk op verschillende deelniveaus aan het project gewerkt.

Roeland Bracke komt tot de vraag in verband met de samenwerking met Interafval rond vuilnisbakken op het publieke domein. Interafval heeft daar allerlei bezorgdheden over maar is zeker bereid om een deel van de rol op te nemen als dat wordt gevraagd, mits daar een correcte vergoeding tegenover staat en men de nodige ondersteuning en begeleiding krijgt. Vanuit dat kader zijn zij ook mee in de stuurgroep opgenomen om heel het traject samen te kunnen bewandelen.

Het pilootproject in het buitenland, bijvoorbeeld in Wales, zou Roeland Bracke eerder als een test omschrijven. Er is het technische testen: hoe moet een scanner eruitzien, wat is een app, kan een app erin slagen om iets te scannen, aan welke voorwaarden moet dat voldoen? Dat gebeurt in Wales. Men heeft een aantal mensen een verpakking gegeven met een code op. Konden de mensen dat scannen met hun smartphone en vonden ze dat gemakkelijk en leuk om te doen of niet? Het gaat meer over het testen van de app en de gebruiksvriendelijkheid ervan, dan echt een pilootproject om na te gaan hoe effectief een digitaal statiegeldsysteem kan zijn voor inzameling van verpakkingen en het vermijden van zwerfvuil. Daarmee zijn ook in het buitenland op dit moment weinig of geen ervaringen. Men moet hier in de Vlaamse roadmap ook een onderscheid maken tussen enerzijds testen wat er technisch moet worden ontwikkeld, en anderzijds het opzetten van groot-schalige pilootprojecten op basis van de projectoproep, waarbij men het systeem in zijn geheel wil nagaan.

OVAM heeft het Clicksysteem van nabij opgevolgd. Het beeld dat daaruit naar voren komt, is volgens Roeland Bracke dat de kosten-batenverhouding niet goed zit. Het is niet dat het niet werkt of geen bijdrage levert want er zijn mensen die de app gebruiken, maar het vergt heel veel communicatie en kosten. Het is voor de OVAM momenteel niet aangetoond dat men die weg moet opgaan.

Wat betreft de opmerking dat het zou gaan om een verdragingsmanoeuvre van de sector, wijst Roeland Bracke erop dat er een uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor die sector geldt, die ook voor het zwerfvuilaspect in werking zal treden. Volgens hem heeft de sector er dus eerder voordeel bij om snel met een statiegeldsysteem te komen omdat dan de zwerfvuilfactuur voor hen zal verminderen. Hij ziet dus zeker geen verdragingsmanoeuvre. Het noopt hen zelfs om snel te gaan.

3.3. Antwoorden van minister Zuhail Demir

Minister *Zuhail Demir* meent dat niemand baat heeft bij een vertraging. Zij wil daar zo snel mogelijk mee verder kunnen gaan. 2025 is de vooropgestelde datum. Het is ook de reden waarom men niet wacht met een wettelijk kader en waarom men de gesprekken met de gewesten is gestart rond het wettelijke kader.

De minister wil wel bekijken welke organisaties eventueel nog bij de klankbordgroep kunnen worden betrokken. Het moet wel werkbaar blijven. Er moet een werkbaar evenwicht worden gevonden.

Wat betreft de terugkoppeling met het parlement voorziet minister Demir op kwartaalbasis een rapportage aan de regering over waar men staat. Men kan die ook overmaken aan het parlement. Volgens haar is iedereen gebaat bij een goede samenwerking tussen regering, parlement, administratie en de externe partners.

4. Aanvullende vragen van de commissieleden

4.1. Tweede tussenkomst van Mieke Schauvliege

Mieke Schauvliege noemt het een verloren middag. Ze heeft nauwelijks een antwoord gehoord op de gestelde vragen. Fost Plus is de leerling en de OVAM is de leerkracht, is gezegd. Volgens haar stelt de leerkracht normaal gezien de proef op en moet de leerling het examen doen, terwijl ze hier de indruk heeft dat de leerling de proef opstelt, het examen doet en dat ook mag beoordelen. Uit de oproep zal een lijst van bedrijven komen die men overhandigt aan Fost Plus waarmee zij aan de slag kunnen gaan. Zij had niet begrepen dat dat de opzet was. Ze heeft ook niet begrepen of Unbox al dan niet op die lijst zal staan en wat daarmee zal gebeuren. Het hoofddoel is het vermijden van het zwerfvuil. Het is niet duidelijk welke methodiek men zal gebruiken om ervoor te zorgen dat dat effectief zal worden getest in de pilootprojecten. Zij had op zijn minst een antwoord op die vraag verwacht. Ze is het ermee eens dat hergebruik een ander spoor is. Als men een systeem van statiegeld uitrolt en nadien komt de vraag van Europa om hergebruik in Vlaanderen in te voeren, moet men in deze fase ook kijken naar systemen die hergebruik mee kunnen faciliteren. Als men dat met een ouderwets statiegeldsysteem doet, dan slaat men twee vliegen in één klap. Zij vraagt om deze oefening ook mee te nemen.

Een van de grote kritieken op het digitale systeem is de toegankelijkheid. Dat betekent dat mensen met een beperking, oudere mensen en mensen in armoede die niet over een smartphone beschikken of niet digitaal geletterd zijn, met dit systeem aan de slag moeten gaan. Het is uitermate belangrijk dat die organisaties dat systeem mee kunnen beoordelen en kunnen zien of het systeem de toegankelijkheid garandeert.

Mieke Schauvliege is eigenlijk boos over wat ze heeft gehoord en hoopt dat de rapportage haar verder zal brengen dan wat ze vandaag heeft gehoord. Ze hoopt dat met alle opmerkingen rekening wordt gehouden, maar ze verwacht toch nog een aantal antwoorden op de items die ze heeft aangebracht.

4.2. Tweede tussenkomst van Steve Vandenberghe

Ook *Steve Vandenberghe* heeft heel weinig concrete antwoorden gehoord. Men staat vandaag nog helemaal niet ver. Hij vindt de opmerking van Wilfried Vandaele dat men de verpakkingsindustrie moet meekrijgen enigszins verontrustend. Hij geeft daarmee toe dat de Vlaamse Regering toegeeft aan de chantage en het verdragingsmanoeuvre van de verpakkingsindustrie. Men kan ook de verpakkingsindustrie

reguleren en zelf het ritme bepalen. Nu lijkt het alsof men wel zal zien hoe ver de verpakkingindustrie wel of niet mee wil.

Steve Vandenberghe vindt de opmerkingen van Freya Perdaens zeer onterecht en zelfs misplaatst. Hij meent dat ze alle tussenkomsten vanaf 2016 over het al dan niet invoeren van het statiegeld eens op een rijtje moet zetten om beter te begrijpen waarom hij zo terughoudend is. Hij breekt het concept van digitaal statiegeld niet af en is niet getrouwd met statiegeld. Hij wil alleen dat het zwerfvuil vermindert. Er is al zeer veel tijd verloren.

Tot slot meent het parlementslid dat er ondanks de goede wil van de OVAM nog maar heel weinig concreets is en dat men nog bijna nergens staat. Hij vraagt zich af hoe men tegen eind 2023 dat proefproject zal kunnen evalueren en hoe men in januari 2025 zal kunnen starten met de invoering van het statiegeld.

4.3. Tweede tussenkomst van Tinne Rombouts

Tinne Rombouts is blij dat iedereen de doelstelling deelt om het zwerfvuil terug te dringen. In tegenstelling tot de vorige spreker vindt zij het wel belangrijk dat Fost Plus mee aan de tafel zit. Men moet in alle neutraliteit de proefprojecten kunnen beoordelen, maar het is belangrijk dat de verpakkingsector ten volle mee aan de tafel kan zitten. Zij gaat ervan uit dat men zelf niet alle kennis in pacht heeft en dat degenen die het moeten uitvoeren, niet de duivel zijn maar wel mensen met kennis en ervaring.

Tinne Rombouts meent een aantal antwoorden niet te hebben gehoord. De OVAM heeft gezegd dat een aantal elementen die hier werden aangereikt, zullen worden meegenomen in de stuurgroep, maar ze weet niet welke elementen dat zijn. Kan men er niet op antwoorden omdat men dat bij de stuurgroep wil leggen? Neemt men de vraag rond senioren bijvoorbeeld mee? Ze oppert dat het interessant zou zijn om een lijst te maken van alle elementen die worden meegenomen naar de stuurgroep, waarna de parlementsleden een terugkoppeling kunnen krijgen over het antwoord vanuit de stuurgroep daarop.

Het parlementslid komt terug op haar vraag over de aanbesteding. Is men zeker dat als er uit het proefproject een systeem komt waarvoor de regering zal kiezen, men er geen nadeel bij heeft door het nu niet in een openbare, eventueel internationale, aanbesteding te steken? Kan dat nog, nu men met een open oproep werkt? Of loopt men het risico dat men toch nog een openbare aanbesteding moet doen en dat de oorspronkelijke bedrijven door hun voorkennis daar niet aan kunnen deelnemen? Kan men daar, eventueel later, een juridisch sluitend antwoord op geven?

Tinne Rombouts vraagt of de parlementsleden ook kunnen beschikken over de informatie over de onderzoeksvragen die de geïnteresseerde bedrijven ontvangen. Zij vraagt aan de minister wat de stand van zaken is voor wat betreft het overleg met de andere gewesten. Zijn die ook overtuigd om in 2025 het statiegeld in te voeren? Wanneer wordt verwacht men daar naar een besluitvorming gaat? Wil men meegaan in het digitale systeem of niet?

4.4. Tweede tussenkomst van Freya Perdaens

Freya Perdaens is het ermee eens dat men vandaag weinig informatie heeft gekregen. Maar wanneer men wekelijks updates vraagt en krijgt over dezelfde thematiek, die zeker belangrijk is, is het moeilijk om heel erg snel heel veel nieuwe informatie te krijgen. Wat de lopende procedure en de kandidaturen betreft, kan ze zich voorstellen dat het deontologisch not done is om uit de doeken te gaan doen wie zich al of niet kandidaat heeft gesteld en hoe dat in detail verloopt, aangezien de kandidatuurstelling nog niet is afgesloten.

Volgens Freya Perdaens is Steve Vandenberghe zeer gefrustreerd over het feit dat het dossier zeer traag verloopt maar ze weet niet of het wantrouwen waarmee al wekenlang wordt gekeken naar het digitale statiegeld en alle mogelijke opties die op tafel liggen, wel bijdraagt aan een oplossing voor de zwerfvuilproblematiek. Ze moedigt hem aan om zijn bezorgdheid te blijven uiten en vragen te blijven stellen maar stelt zich vragen bij de manier waarop dit nu gebeurt.

4.5. Tweede tussenkomst van Wilfried Vandaele

Wilfried Vandaele kan zich niet van de indruk ontdoen telkens men het over dit thema heeft dat voor sommige collega's, van Groen maar ook anderen, elk systeem dat afwijkt van het traditionele statiegeldsysteem zoals men dat in andere landen kent, uit den boze is en slecht is. Voor hem is het juist een heel belangrijk punt dat het systeem liefst afwijkt van het traditionele statiegeldsysteem omdat hij in dat systeem een aantal negatieve elementen ziet die vrij onoverkomelijk zijn. Dan heeft hij het ook over het comfort voor de bejaarden en dergelijke meer want wat dat betreft is het ook niet zo gebruiksvriendelijk.

Aan Steve Vandenberghe zegt hij dat men moet toegeven dat een belangrijk deel van het zwerfvuil, en ook een deel dat mensen bijzonder ergert, hier nooit in gevat zal zijn, zoals sigarettenpeuken en kauwgom. Dit zal niet het alleenzaligmakende systeem zijn waardoor de natuur er morgen zoveel beter zal uitzien.

Wilfried Vandaele herhaalt dat men de verpakkingindustrie mee moet hebben voor een werkbaar systeem want zij kennen de afvalstromen en de materiaalstromen. Men kan alles van achter zijn bureau netjes dicteren, maar hij denkt dat de verpakkingindustrie het misschien wel beter weet dan de parlementsleden als het erop aankomt om dat in de praktijk uitgevoerd te krijgen. Wel moet de overheid de doelstellingen naleven en resultaatverbintenissen afsluiten.

Wilfried Vandaele meent dat het nuttig zou zijn om eens in de Federale Kamer aan te kaarten dat op federaal niveau nog altijd een paar miljoen euro heffing wordt geïnd op afval en op die sector, waar uiteindelijk niets mee gedaan wordt voor het milieu. Het zou goed zijn mochten die middelen in Vlaamse handen komen zodat men die wel kan inzetten voor het milieu.

Leo Pieters verwijst naar het rapport over circulariteit dat door de OVAM werd besteld. In welke mate past de discussie over het statiegeld in dat rapport? Heeft dat er impact op?

Steve Vandenberghe vraagt aan Wilfried Vandaele of het dan zijn voorstel is om de federale middelen die Vlaanderen zou krijgen, integraal aan Fost Plus te geven.

4.6. Tweede tussenkomst van Gwenny De Vroe

Gwenny De Vroe benadrukt dat voor haar het gebruik van de blauwe zak van zeer groot belang is, niet alleen in het kader van de hoge inzamelgraad maar ook voor het gebruiksgemak. In Vlaanderen zijn ook veel mensen mobiel beperkt. Via een digitaal statiegeldsysteem kunnen ook die mensen hun geld terugkrijgen. Ze kijkt uit naar de resultaten en hoe zal worden afgeklopt. Zij dankt de minister voor de kwartaalrapportages die men zal krijgen. Ze hoopt ook om half februari een transparante terugkoppeling te krijgen van de voorstellen die zijn binnengekomen.

Gwenny De Vroe is het ermee eens dat de klankbordgroep niet te uitgebreid mag zijn. Zij vindt het vooral belangrijk dat elke groep die daar deel van uitmaakt, onafhankelijk is en niet wordt gefinancierd door een organisatie die iets te maken heeft met statiegeld of voor wie daar eventueel voordelen in zouden kunnen zitten. Hopelijk slaagt men erin om een voortrekkersrol te kunnen hebben en trots te

kunnen zijn op de innovatieve bedrijven van Vlaanderen. Men kan van die koploperspositie de vruchten plukken en ook andere landen helpen bij het verhogen van de recyclagegraad in het voordeel van het milieu en de gezondheid.

5. Aanvullende antwoorden van de sprekers

Werner Annaert wil iedereen geruststellen dat men aan de slag gaat met alles wat vandaag is ingebracht. Voor een agentschap van de Vlaamse overheid is het logisch dat wat in het parlement wordt gezegd, wordt geanalyseerd en in dit geval dan ook besproken in de stuurgroep die is opgericht voor het project. Hij verwijst naar slide nummer 7 waar heel wat zaken die vandaag besproken zijn, als belangrijke criteria worden vooropgesteld, bijvoorbeeld de gebruiksvriendelijke toegang tot het systeem voor iedereen in alle omstandigheden en alle omgevingen, de fraudegevoeligheid, de privacyregels en de doeltreffendheid. Er is gezegd dat men zal kijken naar het aantal teruggebrachte drankverpakkingen en naar de participatiegraad. Dat betekent dat men aan het begin gaat meten en aan het einde, om te kijken wat het resultaat is.

OVAM heeft heel wat ervaring met het begeleiden van dergelijke projecten, het strikt opvolgen en het laten respecteren van de timing en alles op een correcte manier te meten. Iedereen die meent een bijdrage aan de projecten te kunnen leveren, zal een kans krijgen. Men zal dat op een correcte manier analyseren en naar de stuurgroep brengen. De volgende stap is dan hoe men daarmee aan de slag kan in de verschillende proefprojecten. Men moet wel eerst afwachten hoeveel kandidaten zich melden en wat juist het specialisme is van de bedrijven die zich melden.

Er lopen in Vlaanderen momenteel heel wat projecten die de circulariteit vooropstellen, aldus *Werner Annaert*. Het is de bedoeling ervoor te zorgen dat meer afvalstoffen selectief worden gecapteerd en men naar meer circulariteit kan gaan van de betrokken materialen. Er lopen wel degelijk ook initiatieven en gesprekken om hergebruik van verpakkingen nog te verhogen. Er zijn ook initiatieven op Europees niveau. Maar de doelstelling van wat nu voorligt is zwerfvuil voorkomen.

Als men naar de timing kijkt, vreest *Werner Annaert* dat een openbare aanbesteding voor het opzetten van de proefprojecten alles verder in de tijd zal doen opschuiven. De OVAM staat ervoor open, maar op basis van de oefening die men nu maakt en de manier waarop men het doet, zou het hem verwonderen dat men via een openbare aanbesteding nog andere voorstellen tot ondersteuning zal capteren. Hij vraagt zich af wat daar dan nog de meerwaarde van is.

Wat betreft de klankbordgroep staat men ook open voor suggesties inzake extra deelname van bepaalde instanties. Men denkt de groep nu goed te hebben gestofgevoerd en men verwacht dat die een positieve bijdrage zal leveren. Het moet gaan over mensen die daar kritisch, maar op een positieve manier naar kijken en niet de hele zaak saboteren. De OVAM neemt al enkele suggesties mee om de groep nog uit te breiden. De OVAM zal dus sowieso de kwartaalrapportages doen en zal na 15 februari communiceren over de ingediende kandidaturen.

Minister *Zuhal Demir* merkt op dat toegankelijkheid voor iedereen belangrijk is. Het klassieke systeem waar *Mieke Schauvliege* een groot voorstander van is, heeft ook beperkingen wat dat betreft. Zij meent dat *Mieke Schauvliege* zeer zwart-wit denkt maar dat heeft ermee te maken dat zij een eigen agenda heeft, wat op zich geen probleem is. De Vlaamse Regering heeft beslist om te kijken naar een digitaal statiegeldsysteem. Men weet niet of alle voorwaarden wat betreft privacy, haalbaarheid, effectiviteit en toegankelijkheid met het digitale systeem gegarandeerd zullen zijn, maar men wil het wel een kans geven en via proefprojecten nagaan of het werkt of niet. *Mieke Schauvliege* kijkt volgens haar met oogkleppen op want

zij geeft dit zelfs geen kans. Ze vergelijkt het met het Clicksysteem, hoewel dat geen statiegeldsysteem is en negatief werd geëvalueerd. Vlaanderen is top als het gaat over innovatie. Het zou dom zijn om daar niet naar kijken. Als blijkt dat die pilootprojecten niet goed zijn, dan zal dat duidelijk zijn.

Minister Demir is het er niet mee eens dat er zou worden getalmd. De evaluatie was voorzien voor eind dit jaar. Er is samen met de OVAM beslist om dat naar voren te trekken omdat de cijfers die aan de sector waren opgelegd, niet in de goede richting gingen. Dan heeft de regering beslist dat het statiegeld er komt in 2025 en dat er pilootprojecten zullen worden opgestart.

Omdat ze transparantie belangrijk vindt, wil minister Demir bekijken of men moet werken met een overheidsopdracht in het kader van de openbaarheid van bestuur. Het dossier is door een aantal mensen die een eigen agenda hebben, bezoedeld. Voor hen is alles goed om het van tafel te vegen. Zij wil het dus het liefst zo transparant mogelijk hebben. Daarom worden de pilootprojecten breed bekeken. De OVAM maar ook de Vlaamse Regering is bevraagd door heel wat bedrijven. De OVAM zal het begeleiden en de voorwaarden opstellen. Ook de verpakkingsector heeft zijn verantwoordelijkheid, aldus de minister.

In het Waalse Gewest zijn de groenen aan zet, merkt minister Demir op. Zij hebben geen veto gesteld tegen het digitale statiegeld. Daar loopt een studie tot eind dit jaar rond het klassieke systeem. Zij zullen het Vlaamse systeem ook bekijken en dan zal men zien waar men staat. Men kiest best voor een systeem dat ook voor de andere gewesten oké is zodat er een systeem is voor heel het land. De Ecoloministers uiten geen veto's of beschuldigingen. Men kijkt daar met een open vizier naar. De minister benadrukt dat men niet zo dom zal zijn om ondanks slechte resultaten, toch een digitaal systeem in te voeren. Men mag gerust suggesties doorgeven voor de klankbordgroep.

De minister vraagt om dit dossier op zijn minst met een open vizier te bekijken. Men kent de waarde van de blauwe zak, die zeer goed werkt. Men kan niet zomaar vergelijken met landen waar men de blauwe zak niet heeft en wel kiest voor het klassieke systeem. Ze vraagt het parlement om mee te werken in plaats van alleen maar naar de eigen agenda te kijken.

6. Slotbemerkingen

Tinne Rombouts dankt de minister om zich ertoe te engageren om de procedure juridisch te bekijken. Zij vraagt ook om de documenten te kunnen ontvangen die bezorgd worden aan de bedrijven die interesse hebben, over waaraan een proefproject moet voldoen.

Mieke Schauvliege wijst erop dat de groenen altijd hebben gepleit voor de invoering van een statiegeldsysteem en zich nooit hebben uitgesproken over de manier waarop. Voor hen is de essentie dat het zwerfvuil vermindert en dan men met zuivere recyclagestromen kan werken. Het systeem moet voor iedereen toegankelijk zijn. Zij heeft vandaag geen enkele garantie gehoord in die richting en geen methodiek om de dingen te testen. Dat baart haar zorgen. Ze hoopt dat ze daar bij de volgende rapportage meer zicht op zal krijgen.

De groenen zullen alles doen om het statiegeld in Vlaanderen mee op de kaart te zetten en er zo snel mogelijk een draagvlak voor te creëren. De minister mag dus op hun medewerking rekenen, aldus Mieke Schauvliege. Ze zullen het systeem ook beoordelen aan de hand van de resultaten. Op dit moment maakt zij zich daar wel ernstige zorgen over. Ze zal daar dan ook blijvend kritische bedenkingen over maken. Het parlementslid heeft verder nog steeds de indruk dat er met een gespleten tong wordt gesproken. Enerzijds moet alles in alle transparantie en objectiviteit gebeuren en zal de OVAM toekijken, maar anderzijds zal alles in de bak van Fost Plus liggen. Fost Plus moet uiteraard mee maar het is belangrijk dat de overheid aan zet is om alles zeer goed te beoordelen en te controleren. Zij is niet er niet gerust in dat het ook zo zal gebeuren.

Gwenny DE VROE,
voorzitter

Mieke SCHAUVLIEGE
Wilfried VANDAELE,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

BBL	Bond Beter Leefmilieu
DDRS	Digital Deposit Return Schemes (digitaal statiegeld)
FEBED	Federatie van Belgische Drankenhandelaars
Fevia	Federatie Voedingsindustrie
GDPR	General Data Protection Regulation
IVC	Interregionale Verpakkingscommissie
OVAM	Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij
UNIZO	Unie van Zelfstandige Ondernemers
VOKA	Vlaams netwerk van ondernemingen
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten